

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI

KHOA THƯ VIỆN THÔNG TIN

**XỬ LÝ TÀI LIỆU TẠI
TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT**

Giảng viên hướng dẫn : Th.s Lê Thị Thúy Hiền

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thu Trang

Lớp : TV43A

Hà Nội - 2015

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới Cô giáo Th.S Lê Thị Thúy Hiền, người đã tận tình hướng dẫn và chỉ bảo em thực hiện khóa luận này.

Em cũng xin chân thành cảm ơn tất cả các thầy cô trong khoa Thư viện – Thông tin Trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã nhiệt tình giảng dạy, truyền đạt kiến thức cho em trong suốt những năm qua.

Qua đây em xin được gửi lời cảm ơn tới các cán bộ Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mỏ - Địa chất đã giúp đỡ, tạo điều kiện để em hoàn thành khóa luận tốt nghiệp này.

Mặc dù đã cố gắng nhưng do điều kiện và trình độ bản thân có hạn nên khóa luận không tránh khỏi những thiếu sót. Em rất mong được thầy cô và bạn bè góp ý để khóa luận hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Sinh viên

Nguyễn Thu Trang

MỤC LỤC

DANH MỤC BẢNG CHỮ VIẾT TẮT	1
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	Error! Bookmark not defined.
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: XỬ LÝ TÀI LIỆU TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT	4
1.1. Những vấn đề chung về xử lý tài liệu	4
1.1.1. Khái niệm	4
1.1.2. Vai trò của xử lý tài liệu	4
1.1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng xử lý tài liệu	6
1.1.3.1. Công cụ	6
1.1.3.2. Quy trình	8
1.1.3.3. Nhân lực	8
1.2. Khái quát về Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mỏ - Địa chất	10
1.2.1. Quá trình hình thành và phát triển	10
1.2.2. Chức năng và nhiệm vụ	12
1.2.3. Cơ cấu tổ chức và đội ngũ cán bộ	13
1.2.4. Đối tượng phục vụ	15
1.2.5. Nguồn lực thông tin	16
1.3. Vai trò của xử lý tài liệu trong hoạt động của Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mỏ - Địa chất	20
Chương 2: THỰC TRẠNG XỬ LÝ TÀI LIỆU TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT	22
2.1. Xử lý hình thức tài liệu	22
2.1.1. Xử lý sơ bộ	22

2.1.2. Biên mục mô tả	27
2.2. Xử lý nội dung tài liệu.....	35
2.2.1. Phân loại.....	35
2.2.2. Định từ khóa.....	48
2.3. Nhận xét	57
2.3.1. Ưu điểm.....	58
2.3.2. Nhược điểm.....	59
Chương 3:GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ XỬ LÝ TÀI LIỆU TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT....	62
3.1. Triển khai áp dụng các chuẩn nghiệp vụ phù hợp	62
3.1.1. Biên mục mô tả	62
3.1.2. Định từ khóa.....	64
3.2. Sử dụng biên mục sao chép	65
3.3. Nâng cao trình độ đội ngũ cán bộ xử lý	65
3.4. Tăng cường cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin của Trung tâm.....	67
3.5. Mở rộng quan hệ hợp tác với các trung tâm thông tin – thư viện khác trong việc liên kết, trao đổi và chia sẻ thông tin	69
KẾT LUẬN.....	71
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	73
PHỤ LỤC	74

MỞ ĐẦU

1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI

Ngày nay, sự phát triển mạnh mẽ của khoa học kỹ thuật và công nghệ thông tin tác động tới mọi lĩnh vực đời sống xã hội. Lĩnh vực thông tin – thư viện không nằm ngoài sự tác động đó. Trong bối cảnh đó hệ thống thư viện đã có sự chuyển mình, phát triển thêm một bước mới cả về số lượng và chất lượng. Nhiều thư viện mới được hình thành, cơ sở vật chất được tăng cường đầu tư, vốn tài liệu không ngừng được mở rộng, số lượng người sử dụng thư viện ngày càng tăng. Các hoạt động trong công tác nghiệp vụ thư viện cũng từng bước được nghiên cứu, đổi mới và chuẩn hóa, đảm bảo quá trình xử lý tài liệu mang lại kết quả chính xác, nhanh chóng, đáp ứng và thỏa mãn tối đa nhu cầu thông tin của người dùng tin. Trong hoạt động của thư viện, xử lý tài liệu được đánh giá là một trong những khâu nghiệp vụ quan trọng và tối cần thiết, bởi đó là cơ sở để tổ chức công cụ lưu trữ và tra cứu thông tin giúp người dùng tin thỏa mãn nhu cầu tin của mình.

Ngoài ra, sự bùng nổ thông tin dẫn đến sự gia tăng nhanh chóng của nguồn tin đòi hỏi khả năng kiểm soát thông tin để có thể sử dụng thông tin một cách hiệu quả. Thông tin phát triển rất nhanh chóng dẫn đến quá trình lưu trữ, xử lý và tìm tin ngày càng trở nên phức tạp, từ đó xuất hiện nhu cầu phải có một nghệ thuật và kỹ năng quản lý khai thác và sử dụng các hồ sơ dữ liệu. Sự kiểm soát này được thể hiện bằng các công cụ thư mục, trong đó mỗi tư liệu được thể hiện dưới dạng một biểu ghi thư mục. Do đó xử lý tài liệu nhằm quản trị nguồn tin càng có ý nghĩa quan trọng.

Xử lý tài liệu xét về tổng thể chỉ là một khâu trong quy trình nghiệp vụ của thư viện song lại là một khâu hết sức quan trọng. Cùng với những tiềm năng về nhân lực, vật lực, nguồn thông tin, trang thiết bị kỹ thuật, hoạt động

Khóa luận tốt nghiệp

xử lý tài liệu không những góp phần nâng cao chất lượng hoạt động của thư viện mà còn quyết định đến sự tồn tại và phát triển của cơ quan thông tin thư viện đó. Xử lý tài liệu khắc phục được hiện tượng bùng nổ thông tin bằng cách quản trị các nguồn thông tin; sắp xếp thông tin trong các hệ thống lưu trữ và tìm kiếm thông tin. Mặt khác, công việc này nhằm góp phần làm gia tăng giá trị nội dung thông tin, giúp người dùng tin định hướng, nắm bắt, lựa chọn thông tin, rút ngắn được thời gian tìm kiếm và khai thác thông tin với độ chính xác và đầy đủ cao.

Trường Đại học Mở - Địa chất là nơi đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ thuộc các lĩnh vực khoa học Trái đất và Mở, cũng như các lĩnh vực khoa học khác; đáp ứng nhu cầu xã hội, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế của đất nước. Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất (sau đây xin được viết tắt là Trung tâm) trong những năm qua cũng đã góp phần không nhỏ trong xây dựng và phát triển sự nghiệp giáo dục của Nhà trường. Trung tâm có chức năng phục vụ cho công tác đào tạo và giáo dục của Nhà trường. Đó là nơi cung cấp một khối lượng lớn các tài liệu chuyên ngành và tài liệu tham khảo cho cán bộ giảng viên, nghiên cứu sinh, sinh viên; góp phần nâng cao chất lượng đào tạo các nhà khoa học kỹ thuật, các kỹ sư tương lai của đất nước.

Nhận thức rõ được ý nghĩa của xử lý tài liệu, Trung tâm TT – TV trường Đại học Mở - Địa chất đã rất chú trọng quan tâm đến xử lý tài liệu nhằm đáp ứng tốt yêu cầu của người dùng tin.

Xuất phát từ lí do trên em đã chọn đề tài “ ***Xử lý tài liệu tại Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất***” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Trên cơ sở tìm hiểu, khảo sát thực tế hoạt động của Trung tâm, phân tích đánh giá, nêu rõ thực trạng của xử lý tài liệu và tìm ra những mặt còn hạn chế cần khắc phục; từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả xử lý tài liệu tại Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất.

3. ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI NGHIÊN CỨU

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Hoạt động Xử lý tài liệu bao gồm:

- + Xử lý hình thức: Xử lý sơ bộ; Biên mục mô tả.
- + Xử lý nội dung: Phân loại tài liệu; Định từ khóa tài liệu.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất.

4. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Khóa luận sử dụng các phương pháp nghiên cứu chủ yếu sau:

- Phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu.
- Phương pháp khảo sát thực tế.
- Phương pháp phỏng vấn trực tiếp.

5. BỐ CỤC CỦA KHÓA LUẬN

Ngoài Mở đầu (2 trang), Kết luận (2 trang), Tài liệu tham khảo, Phụ lục (10 trang), nội dung chính của Luận văn được chia làm 03 chương :

Chương 1: Xử lý tài liệu trong hoạt động của Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất.

Chương 2: Thực trạng Xử lý tài liệu tại Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất.

Chương 3: Giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả Xử lý tài liệu tại Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đoàn Phan Tân(2001), *Tin học trong hoạt động thông tin- thư viện*, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
2. Lê Văn Viết (2000), *Cẩm nang nghề thư viện, Văn hóa thông tin*, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Tuyết Nga (1992), *Mô tả tài liệu thư viện: Giáo trình*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
4. Vũ Dương Thúy Nga (2009), *Phân loại tài liệu*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
5. Vũ Dương Thúy Nga, Vũ Thị Bình (2008), *Định chủ đề và định từ khóa tài liệu*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
6. Thư viện Quốc gia Việt Nam (2012), *Bộ từ khóa*, Hà Nội.
7. Thư viện Quốc gia Việt Nam (2013), *Khung phân loại thập phân Dewey - Ấn bản 23 Tiếng Việt*, Hà Nội.
8. Trang web của trường Đại học Mở - Địa chất: <http://www.humg.edu.vn/vi/>
9. Trang web của Trung tâm Thông tin – Thư viện trường Đại học Mở - Địa chất: <http://lib.humg.edu.vn/>
10. Trường Đại học Mở - Địa chất (2014), *Báo cáo Tổng kết các hoạt động của Nhà trường năm học 2013 – 2014 và phương hướng, nhiệm vụ của Nhà trường năm học 2014 – 2015*, Hà Nội.